**Verslag gesprek Omgevingsdienst IJsselland (ODIJS)**
**22 oktober 2026**

5.1.2e (bestuurs- en directieadviseur ODIJS), 5.1.2e (accounthouder van Zwolle voor ODIJS), 5.1.2e (raadsrapporteur), 5.1.2e (raadsrapporteur), 5.1.2e (griffie)

*Algemene toelichting op rol en taken ODIJS*
Omgevingsdienst IJsselland (ODIJS) bestaat sinds 1 januari 2018 en heeft twaalf deelnemers: elf gemeenten in IJsselland en de provincie. Omgevingsdiensten zijn opgericht om de kwaliteit van de uitvoering van milieutaken te verbeteren.

ODIJS heeft ongeveer 200 medewerkers en werkt aan de bescherming van de leefomgeving door vergunningen te verlenen, toezicht te houden, handhavend op te treden als dat nodig is, onderzoeken te doen en te adviseren over milieuthema's (dit noemen we VTHA-taken). Een groot deel van deze taken is wettelijk verplicht belegd bij ODIJS. Het basistakenpakket van ODIJS is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJsselland. De gemeenten en de provincie stellen gezamenlijk regionaal beleid vast voor het basistakenpakket dat is ondergebracht bij ODIJS. Bovenop dit regionale ambitieniveau kunnen individuele deelnemers besluiten De wettelijke spelregels zijn regionaal gelijk; gemeenten stemmen het ambitieniveau onderling af. Bij specifieke behoeften kunnen één of meer gemeenten aanvullende taken inbrengen, als daar voldoende capaciteit voor is. ODIJS maakt steeds beter zichtbaar maken  haar dienstverlening bijdraagt aan gemeentelijke opgaven.

Daarnaast voert ODIJS facultatieve taken uit. Deze mogen de basistaken (VTHA) niet verdringen. Het algemeen bestuur (AB) heeft hiervoor criteria vastgesteld: de taken moeten aansluiten bij het takenpakket en mogen niet uitsluitend voor één deelnemer worden uitgevoerd, met het oog op robuustheid en wettelijke kwaliteitscriteria. Jaarlijks leggen ODIJS en de deelnemers in een jaaropdracht vast welke capaciteit wordt ingezet.

*Governance*
ODIJS kent een beleids- en een bestuurscyclus. In het AB zijn alle elf colleges van B&W en Gedeputeerde Staten vertegenwoordigd. Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit vier leden: burgemeester 5.1.2e van Hardenberg als voorzitter, daarnaast burgemeester van Raalte 5.1.2e, gedeputeerde 5.1.2e en wethouder 5.1.2e van Steenwijkerland. Het AB vergadert viermaal per jaar en het DB achtmaal. In de vorige periode had Arjan Spaans zitting in beide besturen. In de huidige periode zit wethouder Paul Guldemond in het AB. In het gesprek is ook de sterkere informatieplicht van het AB genoemd.

Ambtelijk vindt tweemaal per jaar overleg plaats met de kring van gemeentesecretarissen. Daarnaast is er een strategisch managementoverleg met managers die zich bij de deelnemers bezighouden met de leefomgeving. De deelnemers zijn zowel opdrachtgever als eigenaar. Eens per vier jaar stellen de

colleges gezamenlijk regionaal beleid vast. De manier waarop zij de raden daarbij betrekken, verschilt.

De bekostiging verschilt per gemeente, omdat het takenpakket verschilt. Hardenberg heeft bijvoorbeeld veel vergunningsplichtige agrarische bedrijven. De verdeelsleutel voor de basistaken is daarom taakgerelateerd en gebaseerd op objectieve criteria, niet op inwonertallen. Zwolle is met ongeveer 13 à 14% de grootste deelnemer. De facultatieve taken voor Zwolle zijn beperkt en omvatten handhaving van energielabels, een regionale overlegtafel en geluidsadvisering rond evenementen. Het budget voor handhaving van energielabels wordt dit jaar niet volledig benut.

De wettelijke planning-en-controlcyclus loopt vooruit op de gemeentelijke cyclus. ODIJS werkt inmiddels aan de kaderbrief voor 2028, die de raden moet voorbereiden op de ontwerpbegroting voor dat jaar. Door deze lange vooruitblik is het niet altijd mogelijk om concrete kostenramingen te maken voor toekomstige ontwikkelingen.. Een klein deel van de middelen betreft een specifieke uitkering (SPUK) voor energietaken. Deze rijksmiddelen bereiken ODIJS via Omgevingsdienst NL, de koepel van de 26 omgevingsdiensten.

Waar wel keuze zit: Het regionale beleid en de jaaropdrachten vormen de ondergrens voor de uitvoering. Voorde basistaken geldt dit als een gezamenlijk minimum uitvoeringsniveau. Daarboven zijn keuzes mogelijk. Als Zwolle bijvoorbeeld meer energiecontroles wil uitvoeren, kan de gemeente daarover met ODIJS in gesprek.

Incidenten zoals de vuurwerkramp in Enschede, de cafébrand in Volendam en de problematiek rond Chemours in Dordrecht hebben bijgedragen aan de langdurige aandacht van de Tweede Kamer voor het VTH-stelsel. Dit leidde tot een wettelijk takenpakket en omgevingsdiensten in de vorm van gemeenschappelijke regelingen. Overijssel werkte aanvankelijk met netwerkdiensten, waaronder RUD IJsselland. Hoewel dit redelijk functioneerde, verplichtte het Rijk de vorming van fysieke diensten. ODIJS is daarom een relatief jonge omgevingsdienst. ODIJSstartte  op 1 januari 2018; Omgevingsdienst Twente volgde een jaar later.
Bij de start werden medewerkers samengebracht met de toen beschikbare middelen. Al snel bleek dat vooral grotere deelnemers hogere ambities hadden, terwijl kleinere deelnemers onder het wettelijke uitvoeringsniveau zaten. Vervolgens is gewerkt aan het bereiken van ten minste het wettelijke minimum voor alle deelnemers. Ook de bedrijfsvoering moest worden versterkt. Daardoor is tweemaal extra geld aan de raden en Staten gevraagd.

*Stap naar de toekomst: Robuustheid*
Binnen een interbestuurlijk programma hebben twee ministeries samen met IPO, VNG en de Unie van Waterschappen robuustheidscriteria opgesteld. Omgevingsdiensten moesten hieraan per 1 april 2026 voldoen. Daarnaast wordt een wetsvoorstel voorbereid dat de minister van I&W meer sturingsmogelijkheden geeft. Naar verwachting duurt dit tot 2028. Reacties op de internetconsultatie benadrukken vooral het belang van verdere samenwerking. Tegelijk vindt de Tweede Kamer dat het VTH-stelsel na vele jaren op orde moet zijn.

ODIJS werkt langs twee sporen toe naar een robuuste omgevingsdienst in IJsselland in 2028. Het blauwe spoor betreft het wettelijke minimum: de benodigde € 2,3 miljoen om de basis op orde te krijgen is verwerkt in de begroting 2026. Het rode spoor richt zich op het voldoen aan de landelijke robuustheidscriteria. Het AB achtte 1 april 2026 niet realistisch en stelde een ontwikkelroute naar 2028 vast. Volgens de toelichting heeft I&W vertrouwen in deze aanpak. Binnenkort wordt een brief aan de Tweede Kamer verwacht met een groen of rood oordeel. ODIJS heeft bewust gekozen voor een route die nu tot een rood oordeel leidt.
Alle deelnemers hebben voor robuustheid in de meerjarenraming tweemaal € 500.000 opgenomen, in 2027 en 2028. De bijdrage voor dit rode spoor komt terug in de ontwerpbegroting voor de raden en Staten en is bestemd voor extra bodemtoezicht, meer BOA-capaciteit voor milieutaken, een innovatiebudget van 1% van de begroting en een opleidingsbudget van 3% van de loonsom om aan de wettelijke kwaliteitscriteria te voldoen.

Ommen, Staphorst en Olst-Wijhe hebben in hun zienswijzen op de conceptbegroting 2027 het Rijk opgeroepen voldoende middelen beschikbaar te stellen voor de taken, onder het motto: ‘geen knaken, geentaken’.

*Ontwikkelingen die van invloed gaan zijn op takenpakket ODIJS*
Een groot deel van het takenpakket komt voort uit Europese regelgeving, bijvoorbeeld rond de Kaderrichtlijn Water en stikstof. Nieuwe vraagstukken en richtlijnen blijven op de gemeenten afkomen. Het bestuur heeft daarom een strategische koers tot 2030 vastgesteld. Eerst staan robuustheid en een solide basis centraal; daarna ligt de nadruk op een lerende, wendbare organisatie die gemeenten bij nieuwe taken kan ondersteunen.

Hiemstra en De Vries onderzoekt binnenkort de bestendigheid van de bedrijfsvoering.. ODIJS bekijkt daarnaast hoe het werk slimmer kan worden georganiseerd en spreekt daarover met andere grote gemeenschappelijke regelingen. Ook werkt ODIJS aan het ontsluiten van gegevens die eigendom zijn van de deelnemers. Een andere uitdaging is te voldoen aan de eisen van de  nieuwe archiefwet.

*Komende stukken P&C cyclus*
Begin februari bieden de drie gemeenschappelijke regelingen gezamenlijk hun kaderbrieven aan. Deze helpen de raden bij de beoordeling van de ontwerpbegrotingen, die begin april volgen. De zienswijzetermijn bedraagt twaalf weken. Het DB reageert vervolgens schriftelijk op de zienswijzen, waarna het AB de definitieve begroting vaststelt. Na de zomer wordt deze aan de minister aangeboden.

*Acties rapporteurs regionale samenwerking:*
De rapporteurs willen voor januari of februari een ambtelijke technische briefing voor de raad aanvragen over de drie grote gemeenschappelijke regelingen: ODIJS, VRIJ en GGD. Daarnaast willen zij spreken met de portefeuillehouders van de gemeenschappelijke regelingen en een debat voeren over de kaderbrieven en ontwerpbegrotingen, mogelijk in mei.

*Afspraken*
Afgesproken is dat de binnenkort verwachte brief met het eindoordeel van het ministerie met de raad wordt gedeeld. 5.1.2e laat de student die het onderzoek bij Saxion Deventer gaat uitvoeren weten dat Zwolse raadsleden hieraan willen meewerken.

*Volgend overleg*
Donderdag 14 januari 2027 11.00-12.00 uur.

# Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

| Wet | Artikel | Omschrijving | Pagina's |
|---|---|---|---|
| Wet open overheid | Art. 5.1 lid 2 sub e | De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer | 1, 4 |